

Csokonai Vitéz Mihály

Újesztendei gondolatok

Óh idő, futós idő!
Eszteink sasszárnyadon repülnek;
Vissza hozzánk egy se jó,
Mind a setét kaosz ölébe dülnek.

Óh, idő, te egy egész!
Nincsen neked sem kezdeted, se véged;
És csupán a véges ész
Szabdalt fel apró részeidre téged.

Téged szült-é a világ?
Vagy a világot is te szülted éppen?
Mert ha csak nincs napvilág,
Nem mérhetünk időt mi semmiképpen.

Hátha tőled, óh idő!
Te, aki mindenünket öszverontod,
A nap is holtszénre fő?
És láncodat magad zavarba bontod?

Mert, ihol lám, mindenek,
Bár bírtanak szépséggel és erővel,
Változást szenvedtenek,
Vagy semmiségbe mentek ők idővel.

Lám az ég forgása is
Idővel újabb változásba lépzen,
Lám a csillagokba is
Ki most derül, ki béborúl egészen.

Hát de mennyit szenvedett

Már ekkorig földünknek állapotja,
Hogyha a feldűlyedett
Tenger, vagy Etna lángja szántogatja?

Sok faluk határain
Ma delfinek cicáznak a vizekben,
S a csigáknak házain
Most zergenyáj ugrándoz az hegyekben.

Sok merőföld már sziget,
Sok völgyek a nagy bércekig dagadtak,
És ahol hegy volt s liget,
Fenéktelen sós tengerek fakadtak.

Így teszel te, óh idő!
A nemzetek forgó enyészetével:
Most az egyik nagyra nő,
S a másik elmúlik saját nevével.

A vitézlő Pártusok
Régolta szolgaság alá kerültek:
S a bozontos Gallusok
Ma már a hősök sorába ültek.

Már ma ökrök szántanak,
Hol Trója, a világ csudája állott:
És ahol szántottanak,
Most London, a világ csudája áll ott.

Óh, ha a nagy nemzetek
Sorsán hatalmad így előmutattad:
Hát mi, gyarló szerzetek,
Mit várhatunk, – mit várhatunk miattad?

Gyermek-, ifjú-, vén-korunk,
A bú, öröm s a jó, gonosz szerencse,
Ép, beteg voltunk, s torunk
Kezedbe van, hogy jöttödöt jelentse.

Futsz te, nem vársz senkit is,
Gyakorta sok hosszú reményt ledúlál.
Ím, te, míg ezt mondtam is,
Öt-hat parányi perceken kimúlál.

Nem lehet jelenvaló,
Csak múlt, s jövőendő pont lehet tebenned;

És miként a puszta szó
Repten-repül, úgy kell veszőbe menned.

Így repült el tőlem is
Sok kedves esztendőm sebes-haladva;
S meglehet, hogy nékem is
A véghatár ma is ki léssen adva.

Úgyse volnék már gyerek;
Négyszer hat esztendőt eléldégéltem,
S eszerént az emberek
Szűk életének harmadáig éltem.

Vajha már – ha több nem is –
Mindegyik esztendőre jutna benne
Egy – csak egy órácska is,
Amely az érdem oszlopára menne.

Kész vagyok meghalni – kész,
Csak ezt tegyék síromnak a kövére:
ÚTAS! ITT FEKSZIK VITÉZ.
EGY NAP XXIV ÓRA: ENNYIT ÉRE. –

Ámde hogyha oly nemes
Szép tettek életembe nem tetéznék,
Hogy halála érdemes
Légyen dicsőítésre még Vitéznek:

Semmi, csak te, óh Lilim!
Te, akiért az életet szerettem,
Csak te légy, Lillám, enyím:
Mindég fogom becsülni, hogy születtem.

És mivelhogy a napok
Elseprik a legédesebb időket:
Míg az ifjú hónapok
Virítnak, el ne is vesszessük őket.

Elfut a nyájas tavasz,
A bársonyos hajnalra gyászköd árad,
A kinyílt jácint elasz,
A rózsaszál egy délbe is kiszárad:

Így az ifjúság maga
Majd elrepül vidor tekintetéről,
És az Ámor csillaga

Eltűnik ám kacsingató szemedről.

Akkor, ah! rózsáid is
Nem fognak úgy kis ajkadon nevetni,
Akkor érző szíved is,
Ah, nem tud úgy örülni és szeretni.

Én is akkor csak hideg
Vérrel barátkozom hideg Lilimmal,
Úgy napolván, mint rideg
Vén, pelikán, ifjúi daljaimmal.

Míg tehát az lenne még,
A szép időt, óh Lilla! meg ne vessük.
Míg az élet lángja ég,
Egymást viszontöröm között szeressük.

És ha semmi érdemem
Nem fog fejemre zöld babért tetetni,
Semmi sem! mind semmi sem!
Csak hogy te, Lilla! meg ne szűnj szeretni.

Híremet s nagy voltomat
Ne trombitálják messzi tartományok,
Más ne tudja síromat:
Te hints virágot arra s a leányok.